

Programnoter

Foreløbig udgave

Lindegaardskonserten fredag den 25. oktober 2024

Koncert med Bjarne Hansen, violin; Helge Slaatto, violin og Anette Slaatto, viola

Program

- **Antonín Dvořák:** Komposition
 1. xx
 2. xx
 3. xx
 4. xx
- **Zoltán Kodály:** Komposition
 1. xx
 2. xx
 3. xx
 4. xx
- **Bohuslav Martinů:** Komposition
 1. xx
 2. xx
 3. xx
 4. xx
- **Johan Halvorsen:** Komposition
 1. xx
 2. xx
 3. xx
 4. xx
- **Bjarne Brustad:** Komposition
 1. xx
 2. xx
 3. xx
 4. xx
- **Wolfgang Amadeus Mozart:** Komposition

Kunstnerne:

xxxxxx

Eventuel tekst om de tre og deres sammenspiel

Bjarne Hansen, (f. 1951) er tidligere koncertmester i Odense Symfoni-orkester. Han er den yngste af seks børn i en familie på Fyn, hvor moderen havde haft en

drøm om at blive pianist. Hun blev husmandsfrue i stedet og prøvede at få sine børn til at interessere sig for musik. Det lykkedes med den sidste. Bjarne begyndte på violin som 9-årig, og kom som 14-årig ind på konservatoriet i Odense. Hans lærer blev Peder Elbæk, der også var koncertmester i Odense Symfoni-orkester. Da Bjarne var færdig med uddannel sen fik han en plads i orkestret, og der sad han i ni år med nogle afstikkere til udlandet for at videreudanne sig. I 1982 overtog Bjarne Hansen stillingen som **koncertmester, som han bestred i de næste 30 år til 2022**. Men så kom der en tid, der fik afgørende betydning for de næste af Bjarnes liv.

Helge Slaatto er født i Oslo og er professor i violin ved Hochschule für Musik der Universität Münster, og har tidligere været koncertmester i Odense Symfoni-orkester, Athelas Sinfonietta Copenhagen og Randers

Kammer-orkester. Helge Slaatto har haft en udstrakt koncertvirksomhed med et klassisk violinrepertoire, men er særligt kendt for sine fortolkninger af nutidig musik, f.eks. uopførelsen af 50 duoværker sammen med kontrabassisten Frank Reinecke. Helge Slaatto har optrådt ved en række europæiske festivaler som Lucerne Festival, Schweiz, Cantiere Internazionale d'Arte Montepulciano, Italien, Musica Viva, München, Tyskland, alle de betydelige danske festivaler for samtidsmusik, Festspillene i Bergen, Norge, etc. Som lærer af nogen af tidens førende violintalenter har han givet masterclasses i Tyskland, Portugal, Schweiz, Italien, Grækenland, Danmark, Syd Korea, Mexico og U.S.A. I perioden 1995-2000 var Helge Slaatto kunstnerisk leder af SynCrete- Festivalen på Kreta, Grækenland og i 2014 grundlagde han sammen med sin kone bratschisten Anette Slaatto den meget roste Late Summer Festival, "Viola of my Life" i Amsterdam og på festivaler i Europa og Mellemøsten.

Programnoter

Anette Slaatto er født i 1952 i Sydtykland, nær Stuttgart, men har været bosiddende i Danmark siden 1985. Hun studerede violin i Düsseldorf hos Sandor Végh og bratsch hos Enrique Santiago i

Stuttgart. Hun er en af de få danske musikere, som behersker det sjældne instrument, viola d'amore. I flere år under-viste hun i bratsch ved Det Fynske Musikkon-servatorium og fra 1990 – 1999 var hun medlem af Danmarks Radios Symfoniorkester. Hun forlod orke-stret for at hellige sig solistoptræden og kammer-musik.

Anette Slaatto har i mange år arbejdet tæt sammen med komponister som Per Nørgård, Pelle Gudmundsen Holmgreen, Axel Borup-Jørgensen og Lars Hegaard, og yngre komponister som Eva Noer Kondrup.

Anette Slaatto har optrådt ved bl.a. "Berliner Festwochen", "Internationale Bratschkongress" (Stuttgart), Viola of my Life" (Amsterdam) samt talrige festivaler i Europa og Mellemøsten.

Hun har repræsenteret dansk kunst og kultur i bl.a. Armenien, Libanon, Syrien og ved "The Golden Jubilee Celebration of the Discovery of the Dilmun Civilization in Bahrain" i 2005, hvor hun bl.a. opførte værker af Poul Rovsing Olsen.

Anette Slaatto har medvirket i flere cd-indspilninger, blandt andet med sin mand violinisten Helge Slaatto. Hennes solo cd "Secret Melody" med soloværker af Per Nørgård, Ivar Frounberg, Violetta Dinescu og Giacinto Scelci, og CD'en med Bachs 6 suiter for solo cello, som hun spiller på bratsch, fik megen ros i den danske og den internationale presse.

Komponisterne:

Antonín Dvořák (1841 -1904) var en tjekkisk komponist. Han blev født i en lille landsby nord for Prag. Han var den ældste af 14 børn. Hans far var professionel citerspiller,

kroejer og slagter. Folkemusik akkompagnerede enhver familiebegivenhed, og den unge Antonin sluttede sig hurtigt til sin far i det lokale band – og fungerede som slagterlærling. Den ungdommelige Dvorak studerede orgel, violin, klaver og - mindre succesfuldt - det tyske sprog. Antonin Dvořák, der i vid udstrækning anses for at være den mest fremtrædende af tjekkiske komponister, producerede attraktiv og energisk musik med klare formelle konturer, melodier, der er både mindeværdige og spontant klingende, og en farverig, effektiv instrumental sans. Dvořák betragtes som en af nationalismens vigtig-

ste skikkelser, der både proselytiserer til og gør faktisk brug af folkelige påvirkninger, som han dygtigt kombinerede med klassiske former i værker af alle genrer.

Indtil han fyldte 32 år var han ansat som violinist ved Nationalteateret i Prag; derefter fik han et mindre krævende job for at få mere tid til at komponere.

De slaviske danse er en serie på 16 orkesterstykker komponeret af Antonín Dvorak i 1878 og 1886. De slaviske danse, der oprindeligt blev skrevet for fire hænder, var inspireret af Johannes

Brahms egne ungarske danse og blev orkestreret efter anmodning fra Dvořáks forlag kort efter kompositionen. Stykkerne, livlige og fulde af national karakter, blev vel modtaget på det tidspunkt og regnes i dag blandt komponistens mest mindeværdige værker, som lejlighedsvis dukker op i populærkulturen.

Zoltán Kodály (1882 - 1967) var en ungarsk komponist, etnomusikolog, musikpædagog, lingvist og filosof.

Hans far var stationsmester og ivrig amatørmusiker, og Kodály lærte at spille violin som barn. Han sang også i et katedralkor og skrev musik, på trods af at han havde lidt formel musikalsk uddannelse. I 1900 kom Kodály ind på universitetet i Budapest for at studere moderne sprog og begyndte at studere musik på Franz Liszt Academy of Music i Budapest, hvor Hans Koessler lærte ham komposition.

Zoltán Kodály var en af de første mennesker, der foretog den seriøse undersøgelse af folkeeventyr, og blev en af de mest betydningsfulde tidlige figurer inden for etnomusikologi. I 1905 besøgte han fjerntliggende landsbyer

for at samle sange, der indspillede dem på fonografcy-

lindre. I 1906 skrev han af-handlingen om ungarsk folkesang ("Strofisk konstruktion i ungarsk folkesang"). Omkring dette tidspunkt mødte Kodály komponistkol-

legaen Béla Bartók, som han tog under sine vinger og introducerede til nogle af de metoder, der er involveret i folkesangindsamling. De to blev livslange venner og for-kæmpere for hinandens musik.

Efter at have fået sin ph.d. i filosofi og lingvistik tog Zoltán Kodály til Paris, hvor han studerede hos Charles Widor. Der opdagede og absorberede han forskellige påvirkninger, især Claude Debussys musik. I 1907 flyttede han tilbage til Budapest og fik et professorat ved musikkonservatoriet der. Han fortsatte sine folkemusikindsamlingsekspeditioner gennem første verdenskrig uden afbrydelse.

Programnoter

Kodály havde komponeret i hele denne periode og producerede to strykekvartetter (henholdsvis Op.2, 1909 og Op.10, 1917), Sonate for cello og klaver (Op.4, 1910) og Sonate for cello solo (Op. 8, 1915) og hans Duo for violin og cello (Op.7, 1914). Alle disse værker viser en stor originalitet i form og indhold, en meget interessant blanding af meget sofistikeret beherskelse i den vesteuropæiske musikstil, herunder klassisk, senromantisk, impressionistisk og modernistisk tradition samt en dyb viden og respekt for folkemusikken i Ungarn, Slovakiet, Bulgarien, Albanien og andre østeuropæiske lande.

Bohuslav Martinů (1890-1959) var en tjekkisk komponist og violinist, hvis værker udviser en karakteristisk blanding af fransk og tjekkisk indflydelse.

Martinů studerede violin fra han var seks år, gik på og blev bortvist fra Prags konservatorium, og i 1913 sluttede han sig til Prags Filharmoniske Orkester. Efter succesen med sin ballet Istar og symfoniske digt Mizející půlnoc (Vanishing Midnight), begge i 1922, studerede han under Josef Suk, en leder af bevægelsen mod nationalisme i tjekkisk musik. I 1923 tog han til Paris for at studere under den franske komponist Albert Roussel. I

1940 flygtede Martinů fra den tyske invasion af Frankrig og bosatte sig i USA, hvor han underviste på

Princeton University og på Berkshire Music Center i Tanglewood, Massachusetts. Selvom han havde planlagt at vende tilbage til Prag efter afslutningen af Anden Verdenskrig for at undervise på konservatoriet der, forblev han for det meste i USA indtil 1957, da han tog til Rom for at tjene som komponist i bopæl på American Academy.

Hans orkesterværker Half-Time (1924) og La Bagarre (1927) var inspireret af samtidige begivenheder, henholdsvis en tjekkisk-fransk fodboldkamp og folkemængderne, der mødte Charles Lindberghs fly, da det sluttede sin transatlantiske flyvning. Af hans senere værker bruger Concerto grosso for kammerorkester (1941) vekslen mellem solister og fuldt orkester, der findes i barokkon-

certen grosso og viser Martinůs dygtighed i polyfonisk skrivning. Dobbeltkoncerten for to strygeorkestre (1940) er et kraftfuldt værk, der udtrykker tjekkisk lidelse efter delingen af Tjekkoslaviet (1938). Hans mindesmærke for Lidice (1943) er et kort symfonisk digt til minde om tjekker, der blev dræbt af nazisterne under deres ødelæggelse af landsbyen Lidice i 1942. Martinůs andre værker omfatter seks symfonier; violin, klaver, cello og fløjte concerti; seks strykekvartetter; og kompositioner for klaver, cembalo, stemme og uledsaget cello og violin.

Martinů var en produktiv komponist, hvis værker varierede meget i kvalitet; Når det er bedst, viser hans musik vitalitet, charme og originalitet. Han assimilerede de rytmiske og melodiske træk i tjekkisk folkemusik i et

moderne, neoklassisk formsprog, der viser en klarhed og præcision, der er karakteristisk for fransk musik.

Johan Halvorsen (1864-1935) var en norsk komponist, dirigent og violinist.

Johan Halvorsen Han blev født i Drammen, var fra en meget tidlig alder en dygtig violinist og blev en fremtrædende skikkelse i norsk musikliv. Han fik sin musikalske uddannelse i Kristiania (nu Oslo) og Stockholm og var koncertmester i Bergen, før han sluttede sig til Gewandhausorkestret i Leipzig. Han var koncertmester i Aberdeen, derefter professor i musik i Helsinki og blev endelig elev igen i Sankt Petersborg, Leipzig, Berlin og Liège.

Ud over teatermusik dirigerede Halvorsen opførelser af over 30 operaer og skrev også den tilfældige musik til mere end 30 skuespil. Efter sin pensionering fra teatret fik han endelig tid til at koncentrere sig om kompositio-

nen af sine tre symfonier og to kendte norske rapsodier. Halvorsens kompositioner var en videreudvikling af den nationalromantiske tradition, eksemplificeret ved Edvard Grieg, dog skrevet i en særegen stil præget af nyskabende orkestrering. Halvorsen giftede sig med Griegs niece og orkestrerede nogle af hans klaverværker, såsom en begravelsesmarch, der blev spillet ved Griegs begravelse. Fem dage efter Halvorsens død døde også Griegs kusine og enke Nina Grieg.

Hans mest kendte værker i dag er Bojarenes inntogsmarsj og Bergensiana sammen med hans Passacaglia og Sarabande, duoen for violin og bratsch baseret på temaer af Georg Friedrich Händel.

Bjarne Brustad (1895-1978) var en norsk komponist, violinist, bratschist og lærer på Oslo Musikkonservatorium.

Han spillede med symfoniske orkestre i Stavanger og Oslo. I 1920'erne rejste han til europæiske byer som Paris, München og Berlin, hvor han modtog musikalsk inspiration og kontakter. Fra 1928 til 1943 var Brustad bratschsolist med Filharmonisk Selskabsorkester i Oslo. Han skrev symfonier, kompositioner for violin og orkester, kammermusik og opera. Hans opera Atlantis blev færdig i 1945. Efter Anden Verdenskrig var han også aktiv i organiseringen af arbejdet.

Eller nedestående eller lidt af hvert. Vælg venligst

Brustad var komponist, violinist, bratschist og lærer på Oslo Musikkonservatorium. Som komponist var han en formmester, der lagde vægt på klarhed i udtryk, præcist profilerede temaer og velafbalanceret instrumentering.

Bjarne Brustad begyndte at spille violin som otteårig, og kom ind på Lindemans Musikkonservatorium som 12-

Programnoter

årig. Som 17-årig blev Brustad kapelmester ved Tivoli Teatrets orkester i Kristiania. Året efter, rejste han til Berlin, hvor han studerede hos J. Thornberg. I 1914 gav han sin debutkoncert i Kristiania, og året efter tog han til Berlin igen og fortsatte sine violinstudier hos Carl Flesch. I 1918 blev ansat som koncertmester for Symfoniorkestret i Stavanger, men blev kun et år i Stavanger. Året efter blev han ansat ved Filharmonisk Selskabs Orkester som violinist.

I årene 1922–28 rejste han meget, opholdt sig i Paris, München og Berlin og spillede i kortere perioder i forskellige orkestre og ensembler i Oslo. Han engagerede han sig mere og mere i komposition, og fik vigtige kontakter og impulser fra det europæiske musikliv. I 1924 debuterede han som komponist med en hel koncert af egne kompositioner i Kristiania. Det var et omfattende program for en debutant: Suite nr. 1 for orkester, violinkoncert nr. 1, Atlantis, et symfonisk digt og to romancer. Han dirigerede selv orkestret ved koncerten, mens Leif Halvorsen var solist i violinkoncerten. Han havde allerede komponeret i mange år, og ved sin debutkoncert som violinist i 1914 havde han egne kompositioner på repertoire. Fra 1928 var han fast ansat som soloviolist i Filharmonisk Selskabs Orkester. Han var desuden også en del af Filharmonisk Selskabs Strygekvartet.

I alle disse år delte han sit arbejde mellem professionen som musiker og komponist. Han havde god kontakt til det internationale musikmiljø og mødte både Igor Stravinsky og Paul Hindemith. Brustad var meget interesseret i Hindemiths musik og efterhånden også i hans kompositionsteknik, men som musiker (Hindemith var violist ligesom Brustad) karakteriserede Brustad ham som tør og kedelig. Han mødte også Béla Bartók og blev ven med den ungarske komponist Zoltán Kodály. I 1934 var han i Budapest på musikkonservatoriet og mødte Bartók, med den hensigt at få undervisning hos den anerkendte komponist. Efter at have set på et par af Brustads kompositioner, skal Bartók have sagt, at "her har du ikke noget at lære". Men Bartók, der også var folkemusiksamler, var til gengæld meget interesseret i at få information om norsk folkemusik, især spillemandsmusik, skrev Brustad i sin selvbiografi.

Brustads kompositionsstil ændrede sig meget i løbet af et langt kompositionsliv. Han begyndte sin komponistvirksomhed på et tidspunkt, hvor norske komponister i var præget af den nationalsenromantiske musikstil. Brustad var mere internationalt orienteret end andre norske komponister, hvad hans kompositioner bar præg af. Det var først i 1930'erne, at flere nationale træk dukkede op i hans kompositioner. Brustad vakte allerede stor opmærksomhed med sine tidligste kompositioner. Orientalisk suite for orkester blev opført i 1920 og viste tydeligt hans særlige facilitet til instrumentering og behandling af orkestret. Kompositionen viste inspiration fra fransk impressionisme. De to første af hans tre violinkoncerter blev komponeret i løbet af 1920'erne og vidner om hans internationale orientering. Den første violinkoncert blev opført ved debutkoncerten i 1924, mens den anden blev

uropført i Bergen i 1927 med komponisten selv som solist. Efterhånden blev det rytmiske element mere markant i kompositionerne, og man lagde mærke til en mere neoklassisk musikstil kombineret med nationale træk. De vigtigste kompositioner i løbet af 1930'erne var Concertino for bratsch og kammerorkester (1932) og Rhapsody for violin og orkester (1933). Capricci for violin og bratsch fra 1931 viste tydeligt den folkemusikalske inspiration, mest i de to mellemsatser, hvor lyden af Hardings violin ansporede ham. I den norske suite for bratsch og klaver (1926) har satserne følgende titler: Frå Heia – Gamal skruestik – Springar – Sorgfull skruestik – Tusse-dans, og den nationale inspiration er tydelig. Brustad er også blevet inspireret af norsk folkemusik og norsk natur i Adventure suite for violin (1932).

I krigsårene komponerede han operaen Atlantis. Han havde haft idéen til operaen siden debutkoncerten. Det symfoniske digt af samme titel blev det musikalske grundlag. Efter at have diskuteret muligheden for at få skrevet en libretto med flere forfattere, besluttede han at skrive den selv, og i 1942 var librettoen færdig, og kompositionsarbejdet begyndte. Brustad opfattede Atlantis som et af hans hovedværker, men operaen har aldrig været opført på nogen operascene. Efter krigen vendte han ikke tilbage til sin stilling i Filharmonisk Selskabs Orkester, men valgte at vie resten af sit liv til at komponere. Han skrev selv om overgangen til en fri kreativ tilværelse, der ofte var præget af dårlig økonomi: "Men mit kære arbejde, som jeg nu fuldt ud kunne begå mig i, bar mig igennem vanskelighederne, og jeg havde det dejligt." Det kom også til udtryk i en aktiv produktion. I sin selvbiografi fra 1971 så han tilbage på sit kompositionsarbejde, og skrev om denne periode: "I løbet af 10 år var den vigtigste del af min samlede produktion: operaen var færdig, tre symfonier og diverse anden musik for orkester fulgte, noget kammermusik, herunder Serenade for violin, klarinet og fagot (trio nr. 2), Sonate for violin og klaver, Fanitul-suiten."

Et karakteristisk træk ved norsk musik fra de første efterkrigsår var den stærke nationale indflydelse. Det gjaldt også Bjarne Brustad, og man bemærker det især i Fanitull-suiten for violin fra 1946. De første tre symfonier blev skrevet over en kort periode fra 1948 til 1953. Komponisten sagde, at de var udtryk for den urolige og rystede tilværelse at efterkrigstiden repræsenterede. De virkelige oplevelser fra krigen, og ikke mindst frygten for atombombens mulighed for total ødelæggelse, var så skræmmende, at han som kunstner måtte udtrykke sine tanker. I den første symfoni bruger han en sopran, der er sat mod hele orkestret "som et symbol på den enkeltes

Programnoter

desperate kamp mod de voldelige masser, der truende ruller frem og med ubønhørlig kraft knuser alt på deres vej".

I kompositionerne fra 1950'erne orienterede Brustad sig igen i en mere international retning. Flere af kompositionerne var præget af mere modernistiske stiltræk, hvor Bartok og Stravinsky var vigtige inspirationskilder. Men han var ikke interesseret i at bruge tolvtoneteknikken, som flere norske komponister orienterede sig mod i denne periode. I Strygekvartet nr. 3 (1959) har de tre satsers fået følgende titler: Punkt-linje – Klangcapricer – Bevegelse. Stiplet linje er et udtryk for klangfulde kontraster; pizzicato er punkt, mens den vandrette linje, der spiller, er linje. Både i denne sats og i anden sats søgte Brustad en tilgang til den nutidige modernistiske lydorienterede kompositionsstil. I løbet af 1960'erne og indtil sin død i 1978 komponerede han flere større værker. De vigtigste var violinkoncert nr. 4 fra 1961 (han blev aldrig færdig med violinkoncert nr. 3), koncert for klarinet og strygere (1969) og de sidste fire symfonier, nr. 6, 7, 8 og 9. Han forlod fuldstændig tidens modernistiske tendenser, og hans sidste kompositioner havde en lettere, mere musikalsk karakter, og Serenade for blæserkvintet fra 1969 er blandt hans mest tilgængelige kompositioner.

Brustad var meget aktiv i organisationsarbejdet, især i de første år efter krigen. Han var bl.a. medlem af Hovedudvalget for landets musikliv, som blev oprettet på initiativ af Norges Musikerforbund. Hovedudvalget, der begyndte sit arbejde i 1946, skulle udarbejde en helhedsplan for symfoniorkestrene, operaen i Oslo, koncertsale i Oslo og en musikhøjskole i Norge. Brustad blev formand for Højskoleudvalget, og fremsatte allerede i 1947 et forslag om en musikhøjskole i Norge. Forslaget, som var skrevet af Brustad, henviste til behov, præsenterede undervisningsplanen, diskuterede lærerressourcer, elevadgang og boligspørgsmålet. Han var formand for det norske musikerudvalg i perioden 1945–50. Han blev medlem af Norsk Komponistforening i 1928, og fra 1951 fik han Statens kunstnerløn.

Wolfgang Amadeus Mozart, (1756-1791) var Salzburger komponist. Han er almindeligt anerkendt som en af de største komponister af klassisk musik. Han er en af wien erklassikkens mestre og en af de mest populære komponister

nogensinde.

Mozart og hans søster Maria Anna Mozart var vidunderbørn. Han spillede cembalo fra han var tre år og begyndte at komponere som femårig og optrådte for kon-

gelige i Europa. Senere spillede han også klaver og violin. Da han var 17 blev han ansat som hofmusiker i Salzburg, men blev rastløs, og rejste for at finde sig en bedre an-

sættelse, alt imens han komponerede mange værker. Da han besøgte Wien i 1781,

blev han fyret fra sin position i Salzburg. Han valgte at blive i hoved-staden, hvor han opnåede berømmelse, men lidet økonomisk sikkerhed. I løbet af sine sidste år i Wien komponerede han mange af sine bedst kendte symfonier, koncerter, operaer og dele af hans Requiem, som blev efterladt ufærdigt ved hans død. Omstændighederne ved hans tidlige død er siden blev genstand for megen mystik. Han efterlod sig sin kone Constanze og deres to sønner.

Selv om han døde kun 35 år gammel, skabte han et omfangsrigt livsværk, der dækkede alle hans tids musikalske genrer: operaer, balletmusik, symfonier, solo-koncerter for klaver, violin og bratsch, valdhorn, tværføjte, klarinet og obo, messer, lieder, strygekvartet-ter, sonater og megen anden kammermusik. Han regnes også blandt de største operakomponister. Alle Mozarts værker er blevet katalogiseret af Ludwig von Köchel i KV (Köchel-Verzeichnis). Hvert værk er regi-streret med angivelse af KV-registreringsnummer. Fx står KV 525 entydigt for Eine kleine Nachtmusik. Denne kategorisering er den mest benyttede til reference af hans værker. (1806-1887), hos hvem han tillige studerede teori og komposition.

Musikken:

Antonín Dvořák: Komposition

- **Zoltán Kodály:** Komposition
- **Bohuslav Martinů:** Komposition
- **Johan Halvorsen:** Komposition
- **Bjarne Brustad:** Komposition
- **Wolfgang Amadeus Mozart:** Komposition